

Aan de wieg van voorkiemensysteem

Johan van Nieuwenhuyzen uit Melissant heeft jarenlange ervaring met 'snelle patatten'

Akkerbouwer Johan van Nieuwenhuyzen in Melissant stond aan de wieg van de toepassing van voorkiemen in de aardappelteelt. Hij is er een korte tijd mee gestopt, maar de voordelen zijn toch te groot. „We zijn zeker een maand eerder. Begin juli is het loof al doodgespoten.”

Voorkiemen van aardappelen is in wezen niets nieuws in de akkerbouw. Sterker nog, de overgrootvader van Johan van Nieuwenhuyzen liet zijn aardappelen in de jaren twintig al kiemen in een poterloods.

Johan van Nieuwenhuyzen heeft zelf ook nog zo'n ouderwetse kasje met een groen geschilderd casco op het erf staan. „Kijk”, wijst de Zuid-Hollander als we tussen allerlei apparaten naar een stapel ondiepe kistjes lopen. „Hierin laten we vijftien kilo aardappelen van het ras Annabelle voorkiemen. Die zijn voor eigen gebruik. Het is een heel smaakvolle aardappel, die we niet commercieel kunnen telen. Het is een ras dat in verhouding tot bijvoorbeeld Bintje te weinig kilo's opbrengt. De Nederlandse consument is vaak niet bereid iets meer voor een aardappel met meer smaak te betalen. Dat vind ik wel jammer.”

De poterloods is de voorloper van een inmiddels geavanceerd voorkiemensysteem. Daarbij hangen de aardappels in grote rekken in langwerpige doorzichtige zakken. De aardappelen worden zo aan twee kanten belicht. Het voordeel van voorkiemen in het licht is dat de kieming van het pootgoed wordt geremd. Bovendien is de scheut korter dan bij een pootaardappel die in het donker kiemt. Daarvan breekt de kiem vaak af, omdat die te lang wordt. Patatten die worden voorgekiemd in het licht komen sneller boven en hebben een oogstvoorsprong van een maand.

nog steeds door Joppe wordt verkocht.”

Aan één rek hangt 1000 kilo poters in zakken van 100 kilo. De zakken worden meestal gevuld met een hallenvuller. Onderaan de zakken zit stevig klittenband. Als de aardappels worden gepoot, wordt een rek naar behoefte per zak met een vorkhefruck of voorlader boven een kieper leeggemaakt of boven de pootmachine.

Van Nieuwenhuyzen heeft al vanaf 1990 ervaring met voorkiemen. Hij begon met pootaardappelen, maar stapte later over op vroege aardappelen. „Het liep eind jaren negentig niet lekker met de pootaardappelen, het was niet rendabel genoeg. We hadden een paar rassen die het niet goed deden en we kampten ook met bewaarproblemen. We zijn toen gestopt met pootgoed.”

Twee jaar geleden is de akkerbouwer toch weer begonnen met het voorkiemen van vijf hectare vroege aardappels van het ras Berber. Het is het enige ras waarbij hij voorkiemen toepast.

De agrariër is nog steeds erg tevreden over de voorkiegaardappel. „We hebben begin juli het loof al doodgespoten. Omdat je ze vroeg kunt rooien, vang je een betere prijs voor je product. Voorkiemensystemen zijn vrij kostbaar, maar je verdient de investering dik terug.”

Voorkiemen is sinds jaar en dag het stokpaardje van Van Nieuwenhuyzen. Dat is zo gebleven na de samenvoeging dit jaar van zijn bedrijf met de boerderij van zijn nicht Netteke van Es en haar echtgenoot Laurens van Nederpelt in Middelharnis. Het areaal aardappelen is door de samenvoeging van de twee bouwplannen gegroeid naar zestig hectare.

In de aardappelrassen zat behalve Bintje geen overlap. Nog steeds hebben de maten een groot scala aan aardappelrassen op zestig hectare „Hoe meer rassen hoe meer arbeid, maar je risico's zijn beter gespreid. We hebben Berber als vroeg ras, Bintje als middenvroeg, Fontane voor

Bedrijfsgegevens

De maatschap EsNe en Van Nieuwenhuyzen Melissant/Middelharnis omvat een netto bedrijfsoppervlak van 223 hectare. Hiervan wordt zestig hectare aardappelen geteeld, waaronder Bintje, Nicola, Fontane en Berber. Naast de aardappelen teelt de maatschap uien, bieten, granen en cichorei.

kant van de streep”, vindt Van Nieuwenhuyzen. De Bintjes en Nicola's zijn vrij en Mariëma gedeeltelijk vrij.

Sinds de samenvoeging beheren de familie's Van Nederpelt en Van Nieuwenhuyzen gezamenlijk één groot akkerbouwbedrijf van 223 hectare. Laurens van Nederpelt is op het land om de aardappels te spuiten. Daardoor heeft Johan Nieuwenhuyzen tijd om aan de keukentafel uit te leggen hoe het allemaal zo gekomen is.

Al snel blijkt dat de geschiedenis zich herhaalt in zijn familie. De twee voormalige boerderijen vormden in de jonge jaren van grootvader Van Nieuwenhuyzen ook al een aaneengeschakeld akkerbouwbedrijf. Het moederbedrijf stond in Middelharnis.

In 1948 begon Johans overgrootvader op de locatie in Melissant. Toen zijn de bedrijven gesplitst en sindsdien woont Van Nieuwenhuyzen met zijn familie op de boerderij in Melissant. Netteke van Es heeft in het voorjaar van 1990 samen met haar man het ouderlijk bedrijf in Middelharnis overgenomen. Zij werkt mee op het bedrijf en verzorgt de administratie.

Anno 2008, meer dan een halve eeuw later, trekken de twee bedrijven weer samen op. Van Es, Nederpelt en Van Nieuwenhuyzen, zijn vrouw en drie kinderen zijn nu een teeltseizoen op weg onder één maatschap. Met één machinepark en één bouwplan. De maatschap Van Nieuwenhuyzen bracht 143 hectare in. Van Nederpelt en Van Es 80 ha.

en hebben een oogstvooruitgang van een maand.

SIMPEL

Van Nieuwenhuyzen heeft nog aan de wieg gestaan van de ontwikkeling van de rekken waar de aardappels in de voorkiemzakken aan hangen. Joppe Voorkiemsystemen in Melissant heeft het in de markt gezet en is uitvinder van de zakken. Maar het allereerste ontwerp van de rekken was erg omslachtig, vindt Van Nieuwenhuyzen. „Het was een speciaal inrijstelsysteem, waarvoor je de kieper moest ombouwen. Je moest ook te veel handelingen verrichten om de zakken te vullen en leeg te maken. Ik ben maanden aan het denken geweest, hoe dat eenvoudiger kon. Uiteindelijk ben ik uitgekomen op een heel simpel rek, dat nu

het per ha vroeg, dus, zijn en nu is het ook voor Aviko en Nicola' als tafelaardappel en Maritiema voor de export. We hebben opslagruimte voor 55 hectare. Voor vijf hectare hebben we geen opslagruimte. Daarom telen we vijf hectare vroege aardappelen die we af land leveren.”

POOL

Niet alleen in aantal rassen maar ook aan de afzetkant streven de akkerbouwers er naar de risico's te spreiden. Met de Fontane zitten de telers bijvoorbeeld in een pool zonder voorverkoop, de Maritiema's zitten in een minmax-contract waarbij dit jaar een minimumprijs van 6,85 is afgesproken voor afname. „We contracteren niks, want een keer een slecht jaar met doorwas en je zit direct aan de verkeerde

tare. Over de resultaten van de samenvoeging willen de akkerbouwers nog niet veel kwijt. „Je begint natuurlijk met de beste intenties”, vertelt Van Nieuwenhuyzen. „Maar de samenwerking is nog te pril om nu al te zeggen waar de voordelen in zitten. Zeker is wel dat we het werk nu mooi kunnen verdelen. Als ik ga lunchen, zit Laurens op de trekker en omgekeerd. Of neem zoiets als kunstmest strooien. Handelingen als afstellen, afwassen, wegzetten, hoef je maar een keer te doen. Prettig is ook samen te kunnen overleggen. Zeven weten meer dan één.”

BERNA VAN VILSTEREN

Johan van Nieuwenhuyzen:
„Voorkiemsystemen
zijn vrij kostbaar, maar je
verdient de investering dik
terug.”

Foto: Wim van Vossen jr.

